

II CR 898/56 - Orzeczenie Sądu Najwyższego

Opublikowano: OSNCK 1957/3/90, LEX nr 118711

Orzeczenie

Sądu Najwyższego

z dnia 19 listopada 1956 r.

II CR 898/56

TEZA aktualna

W braku zgody jednego z rodziców będącego obywatelem polskim na zmianę obywatelstwa dzieci, rozstrzygnięcie co do obywatelstwa tych dzieci przez sąd, przewidziane w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr 4, poz. 25), powinno nastąpić jeszcze przed uzyskaniem przez drugie z rodziców zezwolenia na zmianę obywatelstwa.

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: sędzia J. Ignatowicz. Sędziowie: H. Dąbrowski (sprawozdawca), T. Byliński.

Sentencja

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Walentyny S. o rozstrzygnięcie o obywatelstwie małoletniej Danuty S., po rozpoznaniu rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości od postanowienia Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu z dnia 6 grudnia 1955 r., uchylił zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Powiatowego dla m. Wrocławia z dnia 16 lutego 1955 r. i przekazał sprawę powyższemu Sądowi Powiatowemu do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie faktyczne

Walentyna S. złożyła do Sądu Powiatowego wniosek o rozstrzygnięcie, jakie obywatelstwo, w wypadku zmiany obywatelstwa przez wnioskodawczynię, będzie miała jej małoletnia córka Danuta Wiktorina. Wniosek ten Sąd Powiatowy oddalił postanowieniem z dnia 16 lutego 1955 r. Złożoną przez wnioskodawczynię od tegoż postanowienia rewizję Sąd Wojewódzki oddalił.

W dniu 27 września 1956 r. Minister Sprawiedliwości założył rewizję nadzwyczajną od postanowienia Sądu Wojewódzkiego, domagając się zmiany tegoż postanowienia oraz postanowienia Sądu Powiatowego dla m. Wrocławia z dnia 16 lutego 1955 r. i przekazania sprawy temuż Sądowi Powiatowemu do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie prawne

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odmawiając rozstrzygnięcia, jakie obywatelstwo będzie miała małoletnia Danuta Wiktorina S. w razie zmiany przez jej matkę Walentynę S. obywatelstwa polskiego na radzieckie, Sądy oba instancji stanęły na stanowisku, że wniosek jest przedwczesny, warunkiem bowiem

złożenia do sądu wniosku o rozstrzygnięcie, czy zezwolenie wydane jednemu z rodziców na zmianę obywatelstwa rozciągnie się na małoletnie dziecko pomimo braku zgody drugiego z rodziców, jest uprzednie uzyskanie przez pierwsze z rodziców zezwolenia Rady Państwa na zmianę obywatelstwa.

Rewizja trafnie podnosi, że oba sądy zapoznają właściwą treść i cel przepisu art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr 4, poz. 25). Wprawdzie sformułowanie tego przepisu może nasuwać pewne wątpliwości interpretacyjne co do kolejności postępowań w sprawie o zmianę obywatelstwa, jednakże wątpliwości tych nie można rozwiązywać wyłącznie na podstawie gramatycznego brzmienia przepisów.

Wskazówką interpretacyjną dla ustalenia właściwej wykładni może być w danym wypadku przepis art. 4 dekretu z dnia 16 maja 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz. U. Nr 18, poz. 95), który w zbliżonej sytuacji (brak porozumienia rodziców co do nazwiska dzieci w razie zmiany nazwiska przez jedno z rodziców) przewiduje, że orzeczenie administracyjne o zmianie nazwiska rodzica żądającego takiej zmiany zapada dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia władzy opiekuńczej co do przyszłego nazwiska dzieci. Podobnie normowała tę kwestię uchylona powyższym dekretem ustawa z dnia 16 grudnia 1945 r. o zmianie i ustalaniu imion i nazwisk, obowiązująca w chwili wejścia w życie ustawy o obywatelstwie, która w art. 12 ust. 2 przewidywała zawieszenie postępowania przez władzę administracyjną na wniosek lub z urzędu, gdy rozstrzygnięcie wniosku zainteresowanego zależało od rozstrzygnięcia "pytania wstępnego z dziedziny prawa rodzinnego", a więc gdy zachodziła potrzeba rozstrzygnięcia przez sąd, czy zmiana nazwiska przez jednego z rodziców ma, wobec sprzeciwu drugiego z rodziców, rozciągać się w myśl art. 8 ust. 2 tej ustawy na małoletnie dzieci. Skoro zarówno o zmianie obywatelstwa, jak i o zmianie nazwiska decydują nie sądy, lecz inne organy władzy, i skoro w obu wypadkach ustawodawca powierzył sądom jedynie rozstrzygnięcie sporu pomiędzy rodzicami w braku porozumienia co do ewentualnego obywatelstwa lub nazwiska dzieci, nie można przyjąć innej kolejności postępowania w sprawie o zmianę obywatelstwa od przewidzianej w przepisach o zmianie imion i nazwisk. Podkreślić należy, że organem uprawnionym do zmiany obywatelstwa jest wyłącznie Rada Państwa (art. 13 cytowanej ustawy i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 1951 r. - Dz. U. Nr 4, poz. 30), rozstrzygnięcie więc sądu przewidziane w art. 11 ust. 3 ustawy o obywatelstwie, zastępujące decyzję rodziców w braku pomiędzy nimi porozumienia, ma na celu jedynie (tak jak i w wypadku zmiany nazwiska jednego z rodziców) przygotowanie sprawy do ostatecznego rozstrzygnięcia przez właściwą władzę, tj. gdy chodzi o zmianę obywatelstwa - przez Radę Państwa. Należy również mieć na uwadze, że rozstrzygnięcie przez sąd kwestii przyszłego obywatelstwa dzieci przed uzyskaniem wspomnianego zezwolenia może mieć wpływ na ostateczną decyzję tego z rodziców, który zamierza zmienić obywatelstwo.

Rozważania powyższe prowadzą do wniosku, iż w braku zgody jednego z rodziców będącego obywatelem polskim na zmianę obywatelstwa dzieci, rozstrzygnięcie co do obywatelstwa tych dzieci przez sąd, przewidziane w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr 4, poz. 25), powinno nastąpić jeszcze przed uzyskaniem przez drugiego z rodziców zezwolenia na zmianę obywatelstwa.

Trafny jest zatem zarzut rewizji, że zaskarżone postanowienia zapadły z naruszeniem art. 11

ust. 3 cytowanej ustawy o obywatelstwie, jak również, w świetle ustalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących dobra małoletnich dzieci i w sprawach o tzw. prawa stanu, z naruszeniem interesu Państwa Ludowego.

Z powyższych przyczyn, aczkolwiek rewizja nadzwyczajna została złożona po upływie 6 miesięcy od chwili uprawomocnienia się zaskarżonego postanowienia, należało postanowienie Sądu Wojewódzkiego oraz postanowienie Sądu Powiatowego dla m. Wrocławia uchylić i sprawę temuż Sądowi Powiatowemu do ponownego rozpoznania przekazać zgodnie z art. 384 w związku z art. 398 k.p.c.